

Žatva plná prekvapení

Veľmi náročná, zdĺhavá, no na prekvapenie dopadla lepšie ako vlani, ale aj lepšie, ako bol priemer za posledných 5 rokov. Tohtoročná žatva hustosiatych obilnín a repky sa skončila nad pôvodné očakávania poľnohospodárov. Množstvom pozbieraného zrna príjemne prekvapila, no niektorých pestovateľov sklamala najmä kvalitou potravinárskych pšeníc. Slovensko ostane aj po tomto roku sebestačné v produkcii hustosiatych obilnín a repky a časť úrody pôjde aj na vývoz.

Tohtoročná žatva je už takmer minulosťou. Na Slovensku ostáva pokosiť už iba 1% zasiatych plôch, kde sa pestujú obilniny a repka. Ide o štyri regióny - Bardejov, Stará Ľubovňa, Liptovský Mikuláš a Spišská Nová Ves. V celkovom sumáre 1% nepozbieranej úrody neovplyvní celkové výsledky.

Výsledky žatvy za členov Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory (SPPK) sú vyššie u všetkých druhov obilnín (vrátane ovsa, raže a tritikale) a aj repky v porovnaní s minulým rokom a aj v porovnaní s 5-ročným priemerom:

Pšenica/jarná a ozimná spolu (6,44 t/ha) poskytla v tomto roku úrodu vyššiu o 13 % v porovnaní s rokom 2024 a päťročným priemerom (5,68 t/ha). Jačmeň/jarný a ozimný spolu (6,29 t/ha) poskytol úrodu vyššiu o 26 % v porovnaní s rokom 2024 (5,01 t/ha) a o 21 % vyššiu v porovnaní s päťročným priemerom (5,18 t/ha). Hustosiate obilniny spolu (6,26 t/ha) poskytli priemernú úrodu vyššiu o 16 % v porovnaní s rokom 2024 (5,41 t/ha) a o 15 % v porovnaní s päťročným priemerom (5,42 t/ha). Repka (priemerná úroda 3,67 t/ha) poskytla v tomto roku úrodu vyššiu o 32 % v porovnaní s rokom 2024 (2,78 t/ha) a o 18 % vyššiu v porovnaní s päťročným priemerom (3,12 t/ha).

Mimoriadne náročná žatva naplno preverila pestovateľské skúsenosti našich poľnohospodárov. Studený máj, horúci a extrémne suchý jún, výrazne daždivý júl, k tomu krupobitie a požiare boli činiteľmi, ktoré ovplyvnili žatevné práce a úrodu. Vo väčšine regiónov sa žatva skončila neskôr a bola dlhšia ako vlani. Napríklad v regióne Trnava, Galanta, Komárno a Levice je to rozdiel dvoch týždňov a žatva tam trvala o 10 - 20 % dlhší čas.

„Konštatujeme, že dobré úrody a dobrú kvalitu zrna majú tí poľnohospodári, ktorí stihli pozbierať úrodu ešte pred letnými dažďami. Tým pestovateľom, ktorí to šťastie nemali, ubrali dažde na kvalite produkcie. Napríklad na Liptove nie je ani jeden poľnohospodár, ktorý pozbieral pšenicu v potravinárskej kvalite. Celá liptovská produkcia tak skončí na skrmenie pre zvieratá“, hodnotí predseda SPPK Andrej Gajdoš.

„Úrody na severe Slovenska - na Orave - nám v tomto roku vyšli nadpriemerne, prispelo k tomu počasie v druhej polovici leta. Vo vyšších nadmorských výškach má obilie využitie najmä v živočíšnej výrobe. Dávame ho skríť zvieratám alebo sa z neho vyrobia krmné zmesi. Práve preto sme odkázaní najmä na chov hovädzieho dobytku, oviec a kôz, aby sme primárne pre ne vedeli zužitkovať to, čo tu vyrobíme. Na excelentnú potravinársku kvalitu zrna sú pôdno-klimatickými podmienkami stavané južné regióny, sever Slovenska pestuje obilie hlavne pre živočíšnu výrobu. Aj preto musí byť jedným z opatrení štátu dlhodobá silnejšia podpora živočíšnej výroby, aby sa nám oplatilo chovať viac zvierat, cez ktoré vieme zužitkovať naše krmoviny a obilie,“ zdôrazňuje predseda Oravskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory Vít Čelko.

Polnohospodári dnes stoja pred mnohými výzvami. Jednou z nich je aj využívanie pestovateľských technológií zameraných predovšetkým na zachytávanie vody v pôde, minimalizáciu odparu vody a ochranu pôdy pred vodnou a veternou eróziou. Cieľom musí byť aj v spolupráci so štátom zvyšovať počty hospodárskych zvierat a stabilizovať spracovateľský priemysel tak, aby sme stále väčšiu časť suroviny vedeli zhodnotiť na Slovensku.

Vzhľadom na dobré výsledky tohtoročných úrod naši mlynári i pekári nepredpokladajú, že by mlyny museli nakupovať vysokokvalitnú pšenicu v zahraničí, predovšetkým v Maďarsku a Čechách. Aktuálne rokujú o nákupe pšenice a očakávajú dobré dohody o cenách vyhovujúce obom stranám obchodného vzťahu.

„Na tomto mieste deklarujeme, že sme schopní odobrať o desaťtisíce ton múky viac a vyrábať z nej viac slovenského chleba a pečiva. Bránia nám v tom však dovozy chleba a pečiva zo zahraničia, prioritne z Belgicka či Nemecka, teda z krajín, ktoré sú od nás vzdialené stovky kilometrov. Zahraničné obchodné siete k nám vlani dovezli zo zahraničia až 5500 kamiónov chleba a v prvom štvrtroku dovoz zvýšili o ďalších 7%“, hovorí Milan Lapšanský, predseda Slovenského zväzu pekárov, cukrárov a cestovinárov.

Situácia na trhu

Štruktúra osevu pšeníc sa na Slovensku zmenila. Pestovatelia majú aktuálne väčší záujem o produkciu tvrdej pšenice - durum, ktorá nachádza zhodnotenie pri výrobe cestovín a vidno to aj na štatistikách. Päť rokov dozadu bola produkcia tvrdej pšenice durum na úrovni 150-170 tisíc ton. Dnes jej produkcia presahuje pol milióna ton. Celkovo sa pšenica durum teší veľkej popularite aj v iných krajinách. Vo veľkom ju začali pestovať aj v Turecku, Grécku, Bulharsku, Rumunsku, Kazachstane a niektorých krajinách Severnej Afriky. Nadpriemerné úrody boli zaznamenané aj u tradičných pestovateľov, ako sú Taliansko a Španielsko. Aj preto obchodníci avizujú možný problém s jej odbytom a nižšie ceny. Dôležité ešte bude, ako dopadne žatva v Kanade, kde ešte nie je definitívne jasná ani kvalita a ani kvantita.

„Momentálne vyhral ten slovenský pestovateľ, kto si zazmluvnil predaj úrody alebo predaj jej časti ešte pred žatvou. Aktuálne ceny obilnín a repky v porovnaní s obdobím pred žatvou totiž poklesli. Napríklad repka sa predávala pred letom za 510 eur/t, dnes sa jej cena znížila na úroveň okolo 470 eur/t. Ceny poklesli aj v prípade jačmeňa,“ dodáva predseda komory Andrej Gajdoš.

Trh s obilninami je aktuálne vo vyčkávacej fáze, pretože obchodníci sledujú, ako dopadne žatva v Európe. Na prelome leta a jesene, po zbilancovaní úrody vo všetkých krajinách, sa očakáva prebudenie záujmu o obchodovanie s novou úrodou a stabilizácia, resp. aj možný mierny nárast cien. Na vývoj cien obilnín na svetových a európskych trhoch však majú vplyv nielen výsledky žatvy v hlavných producentných krajinách. Významnú úlohu zohráva vývoj cien rozhodujúcich komodít, ako je napríklad ropa, plyn, kurz dolára alebo eura a aj geopolitická situácia vo svete.